

Wetteren
Wegvoeringstraat 59
Basisschool Sint-Jozef

Archeologienota
2018A67
Verslag van Resultaten

Kim	Aluwé
Pieter	Laloo

Project:
Wetteren Wegvoeringstraat 59- Basisschool Sint-Jozef

Opdrachtgever:
Vzw Katholiek onderwijs Wetteren
Wegvoeringstraat 21
9230 Wetteren

Uitvoerder:
GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba (GATE)
Kim Aluwé, Pieter LALOO

© 2018 - GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bvba

Inhoudstafel

Colofon.....	i
Inhoudstafel	ii
Inleiding.....	iii
DEEL 2: VERSLAG VAN RESULTATEN.....	1
1. Bureauonderzoek	1
1.1 Beschrijvend gedeelte	1
1.1.1 Administratieve gegevens	1
1.1.2 Archeologische voorkennis.....	3
1.1.3 De onderzoeksopdracht	4
1.1.3.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied.....	4
1.1.3.2 Randvoorwaarden.....	4
1.1.3.3 Beschrijving van de door de initiatiefnemer geplande werken en bodem-ingrepen, geïllustreerd met een overzichtsplan en doorsnedes.....	5
1.1.4 Beschrijving werkwijze en strategie van het vooronderzoek.....	11
1.2 Assessment	12
1.2.1 Landschappelijke situering.....	12
1.2.2 Historisch cartografische situering	16
1.2.3 Archeologische situering	23
1.2.4 Interpretatie – datering onderzoeksgebied	24
1.2.5 Archeologische verwachting - bureaustudie	24
Bibliografie.....	25
Bijlage	27

Inleiding

De initiatiefnemer plant een ombouw van een basisschool op een totale oppervlakte van ca. 20 000m². De werken omvatten het behoud van enkele gebouwen en verhardingen, de sloop van enkele andere gebouwen, de bouw van een nieuwe vleugel, de aanleg van een nieuwe speelplaats en een speelweide.

De als plangebied gemarkeerde oppervlakte overschrijdt de drempelwaarden opgenomen in het Onroerenderfgoeddecreet. Het projectgebied bevindt zich niet in een vastgestelde archeologische zone, in een beschermde archeologische site of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt [GGA]. Hierdoor moet een archeologienota worden opgesteld. GATE werd aangesteld om deze archeologienota door middel van een bureauonderzoek te maken met advies naar eventueel uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding of vrijgave.

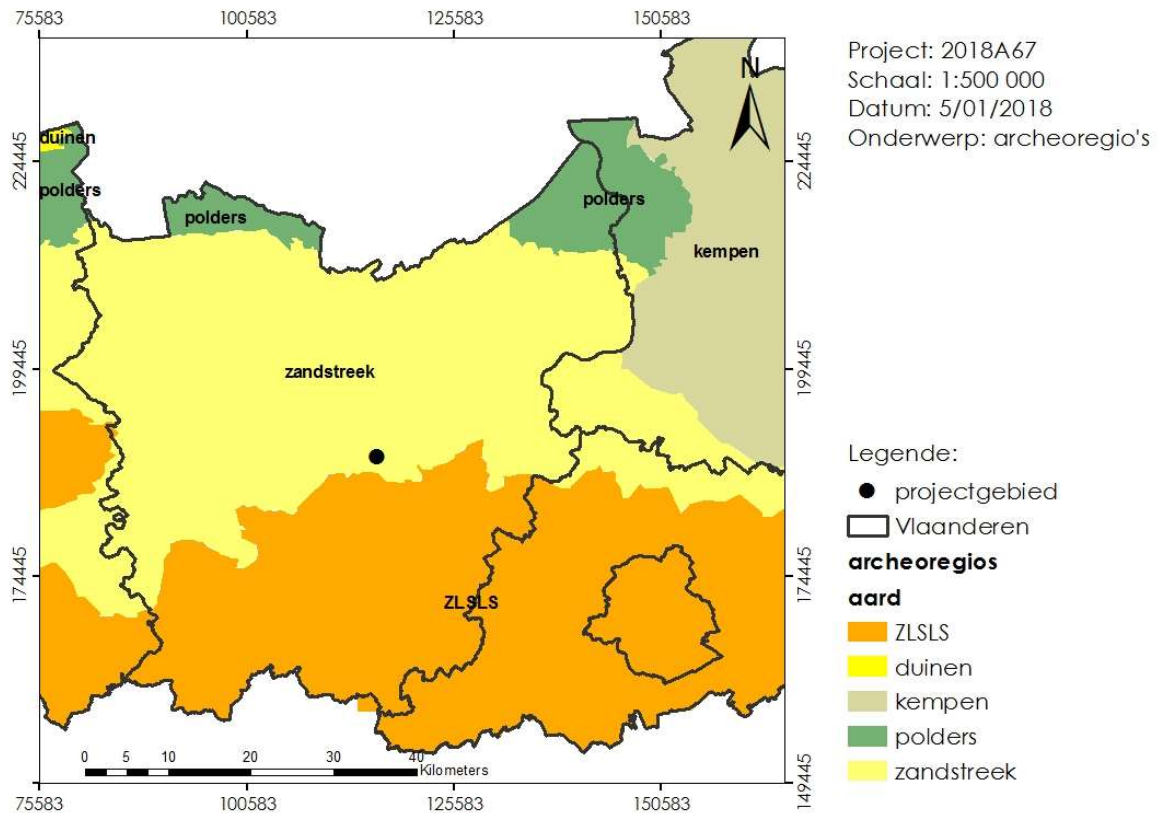
DEEL 2: VERSLAG VAN RESULTATEN

1. Bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

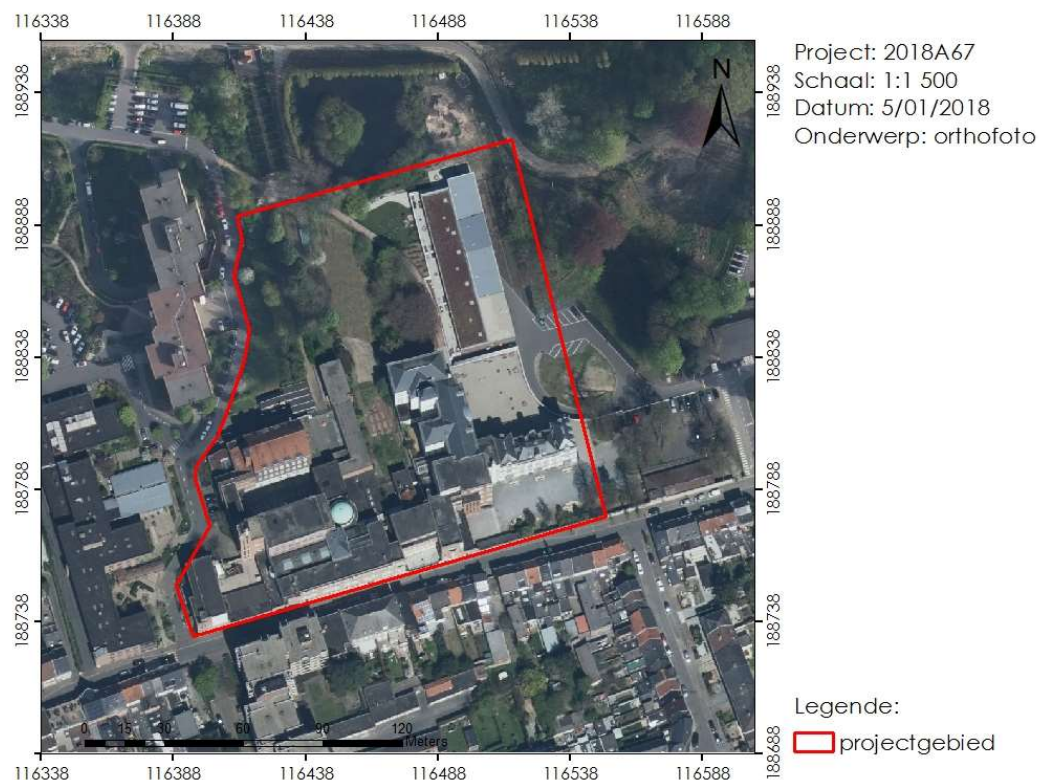
Projectcode vooronderzoek	2018A67	
Wettelijk depot	Nvt.	
Erkend archeoloog	Pieter Laloo [OE/ERK/Archeoloog/2015/00074]	
Bounding box	X	Y
	116518,249	188918,141
	116396,54	188730,286
Begin- en einddatum bureauonderzoek	5 januari – 10 januari 2018	
Zoektermen Inventaris Onroerend Erfgoed	Bureauonderzoek	
Geografische situering [Fig. 1-4]	Het projectgebied bevindt zich in het Oost-Vlaamse Wetteren ter hoogte van de Wegvoeringstraat 59. De ingrepen voorzien in de stedenbouwkundige aanvraag hebben plaats op volgende kadastrale percelen binnen de hierboven beschreven extremiteiten: Wetteren, Afd. 2 Wetteren Sectie D 759R, 759S, 758T2, 759T, 758W, 758P2 Sectie E 332M	
Overzicht bodemingrepen [Fig. bijlage]	Het projectgebied is ca. 20 000m ² groot. De ombouw van het schoolterrein staat gepland met de afbraak van enkele gebouwen, het behoud van andere gebouwen en verhardingen, de bouw van een nieuwe vleugel, de aanleg van een nieuwe speelplaats en speelweide.	

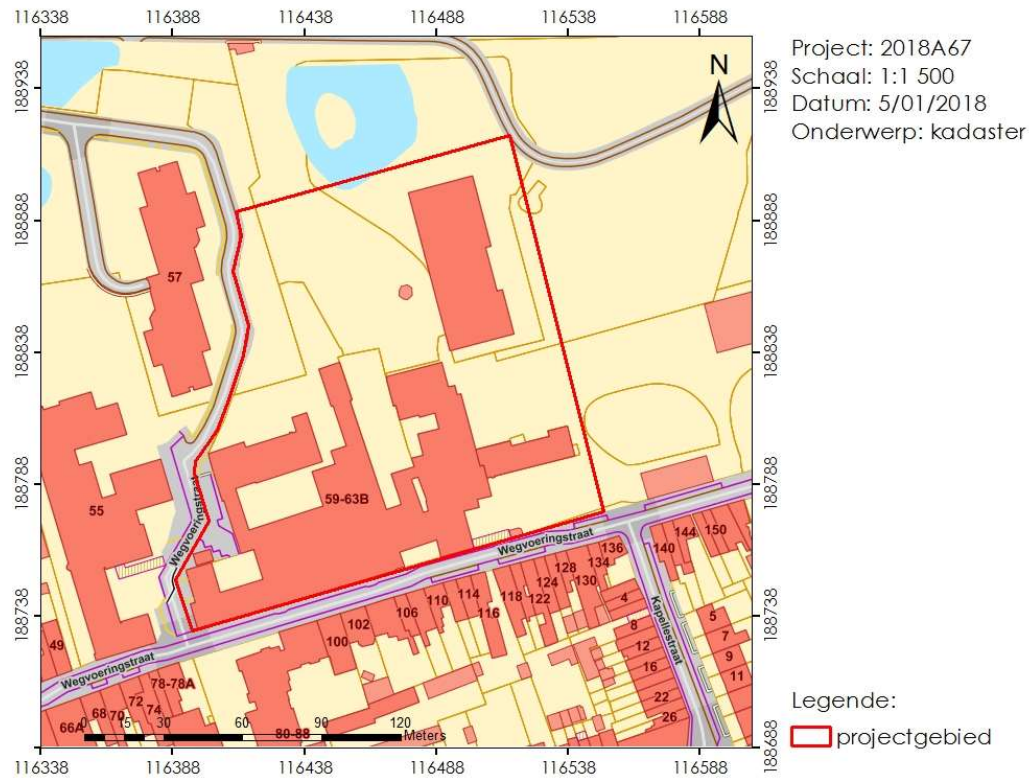
Figuur 1: Lokalisering Wetteren t.o.v. provinciegrenzen (archeoregio's).

Figuur 2: Lokalisatie projectgebied t.o.v. de topografische kaart.

Figuur 3: projectie van het projectgebied op een recente (2016) orthofoto (© GDI Vlaanderen).

Figuur 4: Projectie projectgebied t.o.v. het GRB-bestand (© Geopunt).

1.1.2 Archeologische voorkennis

Er vond nog geen archeologische onderzoek plaats binnen het projectgebied.

1.1.3 De onderzoeksopdracht

1.1.3.1 *Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied*

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Heeft het projectgebied archeologisch potentieel?
- Is er sprake van verstoring van dit potentieel? Zo ja, in welke mate kan deze eventuele vindplaatsen hebben aangetast?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden?
- Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?
- Welke aspecten verdienen aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

1.1.3.2 *Randvoorwaarden*

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel onmogelijk, of is juridisch, economisch of maatschappelijk onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning.

De initiatiefnemer opteert voor de uitzonderingsprocedure waarbij een archeologienota wordt aangeleverd uitsluitend op basis van een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem waarbij wordt nagegaan of er binnen het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem of werfbegeleiding wenselijk is en/of vrijgave mogelijk is.

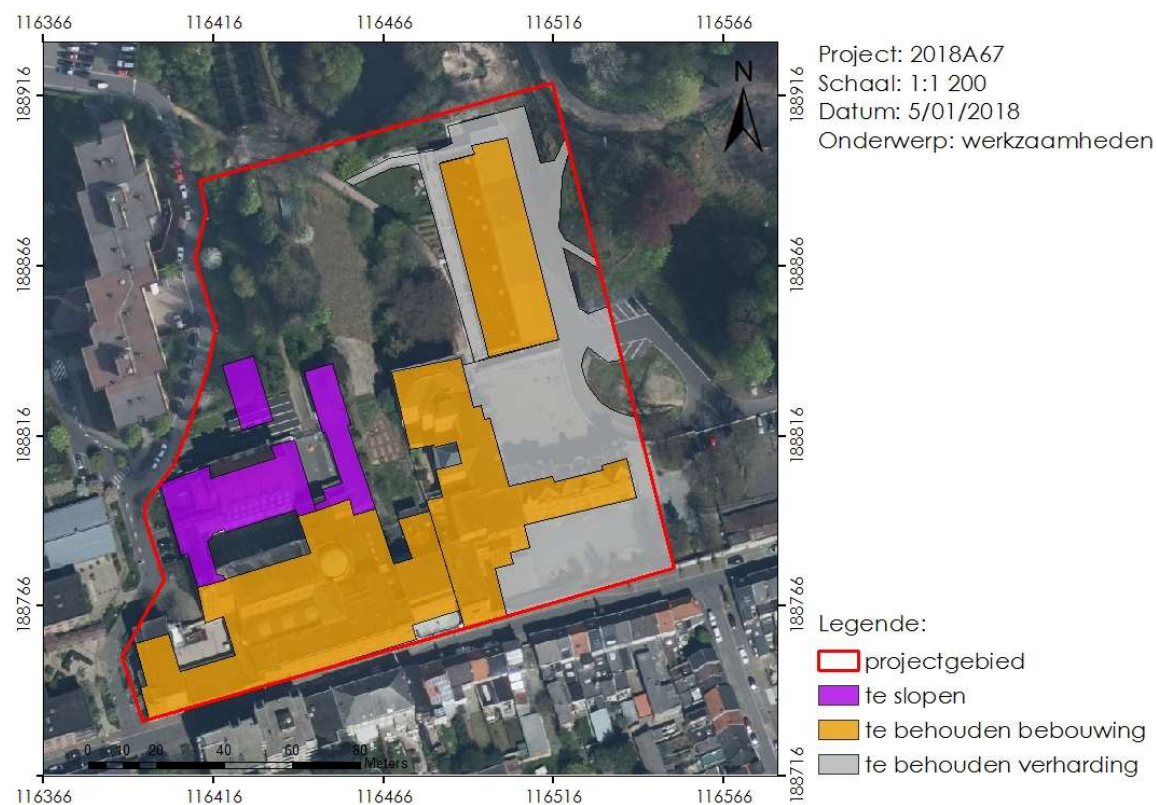
1.1.3.3 *Beschrijving van de door de initiatiefnemer geplande werken en bodemingrepen, geïllustreerd met een overzichtsplan en doorsneden*

Met deze aanvraag wordt de ombouw van een scholenterrein voorzien op een totale oppervlakte van ca. 20 000m². De zuidelijke en oostelijke zijde van het terrein blijven grotendeels ongewijzigd (fig.5). De bestaande gebouwen die zich hier bevinden blijven behouden, net als de bestaande verharde speelplaats en parking. Op deze manier blijft de helft van het terrein (ca. 10 000m²) gevrijwaard van nieuwe bodemingrepen en is er geen invloed van de verbouwingen op het bodemarchief. Deze gebouwen behoren tot een beschermd monument (Inventaris Onroerend Erfgoed ID 7639) en voor de verbouwing werd een beheersplan onroerend erfgoed opgesteld (ID 223).

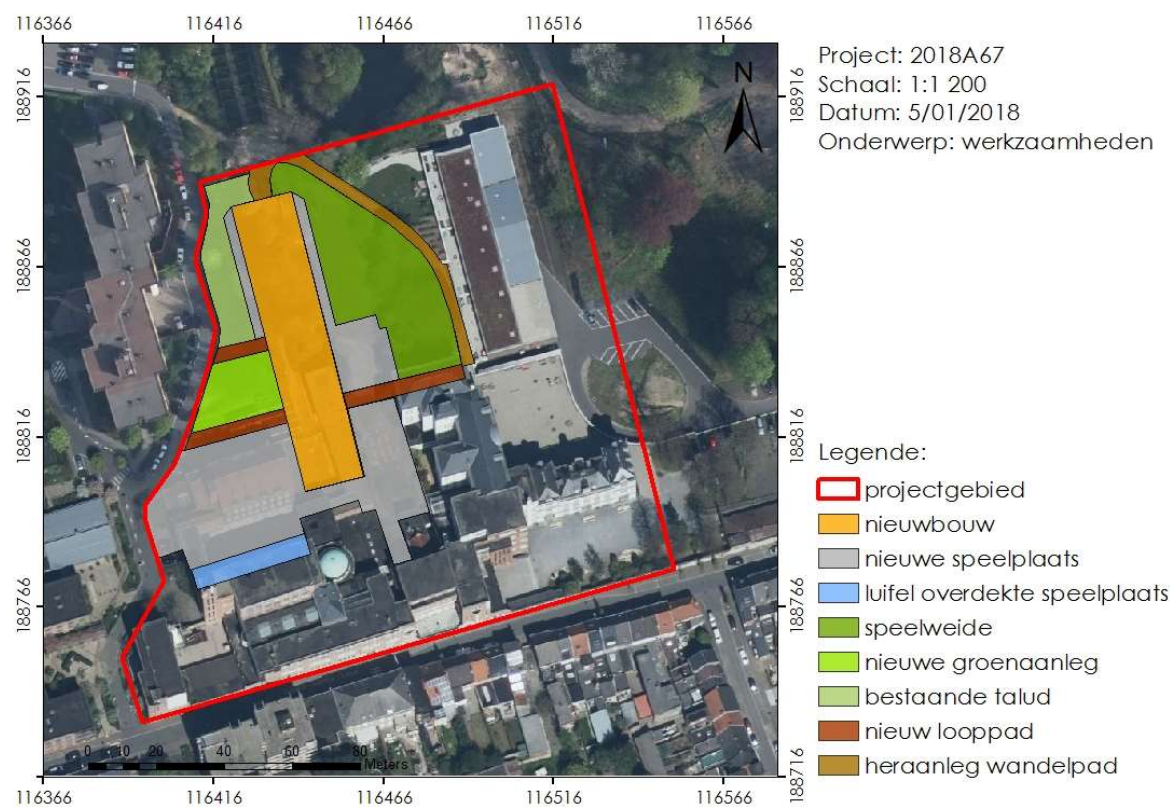
Op de andere helft van het terrein worden verschillende bouwwerkzaamheden uitgevoerd (fig.5-6). Enkele niet-beschermden gebouwen worden gesloopt om plaats te maken voor een uitbreiding van de school (fig.5). Het gaat om vier delen met twee bouwlagen, drie delen met drie bouwlagen en een deel met een bouwlaag over een totale oppervlakte van ca. 1500m². Een groot deel van de bestaande kelder van deze te slopen gebouwen blijft behouden. Deze ingreep zal enige invloed hebben op de bodem al is dit relatief door het behoud van een groot deel van de kelder. Bovendien is het bodemarchief hier reeds zwaar verstoord bij de aanleg van de gebouwen.

De bouw van een nieuwe schoolvleugel (ca. 1500m²) heeft het meeste impact op het bodemarchief. Het terrein kent op dit moment een klein verschil in microreliëf, plaatselijk variërend tussen +0,68m en -1,96m t.o.v. het geplande 0-niveau van de nieuwbouw (fig. 7). Dit gedeelte van het terrein wordt geëgaliseerd tot -4,15m diep (fig.8). Op -4m diepte wordt de vloerplaat voorzien van de helft van het gebouw (ca.750m²). De bodem wordt hier verstoord tot een maximale diepte van ca. 5m en een minimale diepte van ca. 2m. De andere helft van het gebouw wordt voorzien op een terrein waar het microreliëf varieert tussen +0,68m en +4m (fig.9). De vloerplaat wordt hier aangelegd op een diepte van 0m. De bodem wordt hier dus maximaal ca. 4m diep en minimaal ca. 1m diep verstoord. Ter hoogte van het niveauverschil tussen voor- en achterzijde (-4m en 0m) van het nieuwe gebouw wordt een glazen balustrade en looppad voorzien (fig.10). Een extra hoogteverschil vormt zich op de grens tussen 0m en +4m waar een betonnen keermuur en een looppad aan weerszijden van het nieuwe gebouw worden aangelegd. Deze ingrepen zullen ook een impact hebben op de bodem, maar slechts op geringe diepte in vergelijking met de bouw van de nieuwe schoolvleugel. Al deze werken hebben plaats op een grotendeels onbebouwde en onverstoorde zone, enkel in het zuidelijk gedeelte is de bodem reeds verstoord door het huidige af te breken gebouw (fig.11).

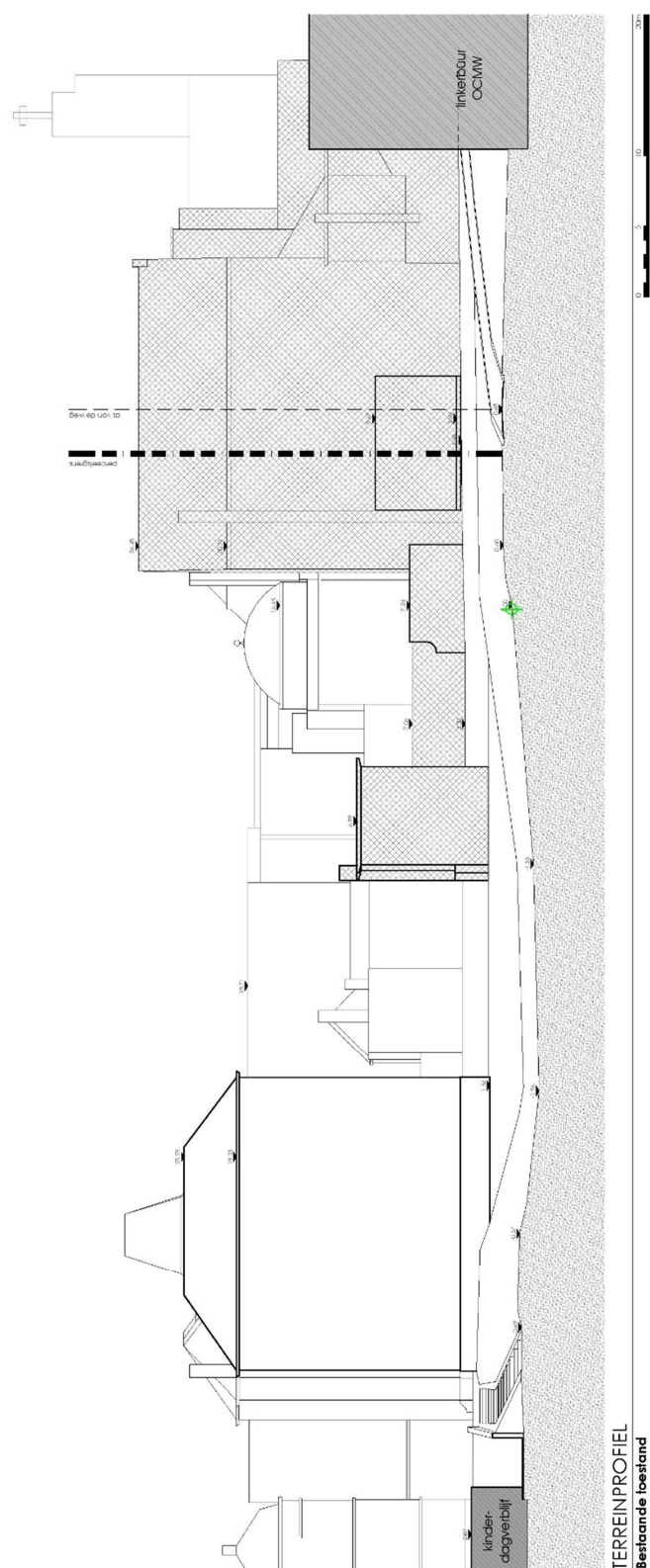
De aanleg van de zone rond het nieuwe schoolgebouw kent verscheidene ingrepen (fig.6). Aan de westelijke zijde van het nieuwe gebouw zal een bestaand talud aangevuld worden met uitgegraven grond om aansluiting te maken op niveau -4m (ca. 450m²). Deze talud zal voorzien worden met een groenaanleg. De bodemverstoring is hier eerder minimaal. Op het gedeelte tussen het wandelpad op 0m en de betonnen keermuur wordt ook een groenaanleg gepland (ca. 400m²). De invloed van deze ingreep op de bodem is zeer klein, maar de afbraak van het huidige gebouw dat op deze plaats staat zal wel een duidelijke invloed hebben op het bodemarchief (fig.11). Aan de oostelijke zijde wordt met uitgegraven grond een nieuw talud met speelweide aangelegd (ca. 1500m²). Aangezien het ook hier gaat over ophogingen zal de bodemverstoring eerder minimaal zijn. Rondom deze speelweide zal een bestaand wandelpad minimaal heraangelegd worden, wat geen extra bodemverstoring met zich meebrengt. Ten zuiden en zuidoosten van het nieuwe schoolgebouw wordt een verharde speelplaats aangelegd (ca. 3000m²). Het grootste deel hiervan wordt voorzien ter hoogte van gesloopte gebouwen. De aanleg van de speelplaats zal de bodem nooit dieper verstoren dan de sloop van de huidige gebouwen. Aan het reeds bestaande schoolgebouw wordt een luifel bevestigd om een overdekte speelplaats te creëren. Deze laatste ingreep heeft geen effect op het bodemarchief.

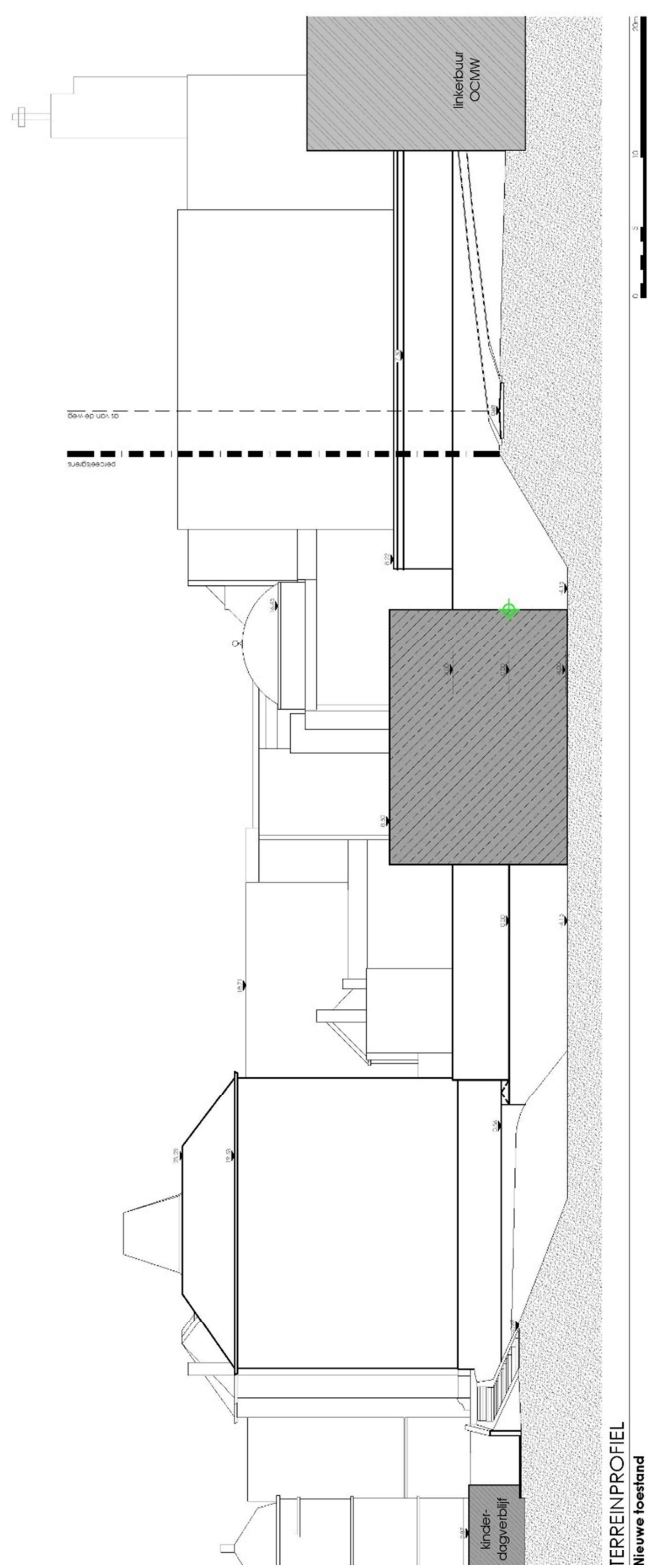
Figuur 5: werkzaamheden aan de huidige bebouwing op een recente orthofoto (© GDI Vlaanderen).

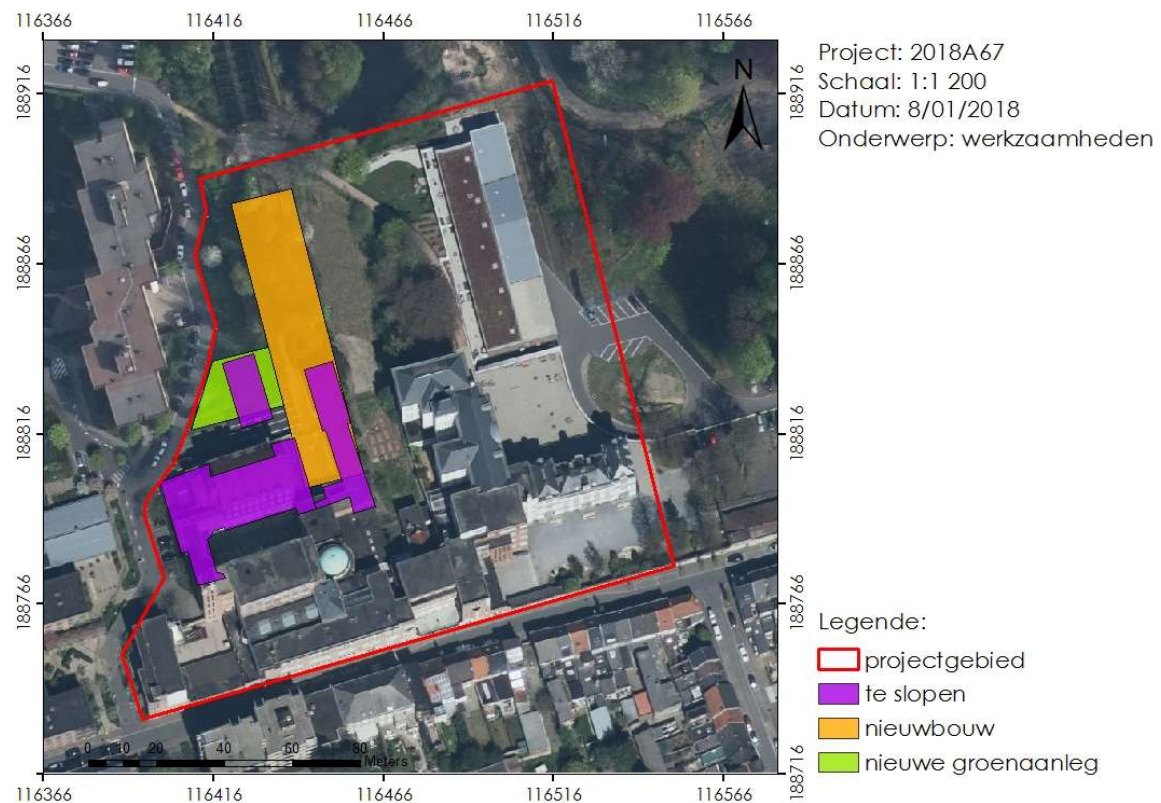
Figuur 6: nieuwe aanleg van de school op een recente orthofoto (© GDI Vlaanderen).

Figuur 7: bestaand reliëfverschil ter hoogte van de noordelijke helft van het nieuwe schoolgebouw
(©Architectenbureau Leyman)

Figuur 8: nieuw reliëfverschil ter hoogte van de noordelijke helft van het nieuwe schoolgebouw
(©Architectenbureau Leyman)

Figuur 11: overlap te slopen gebouwen en aan te leggen nieuwbouw en groenaanleg op een recente orthofoto ([© GDI Vlaanderen]).

1.1.4 Beschrijving werkwijze en strategie van het vooronderzoek

GATE werd aangesteld om deze archeologienota door middel van een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem op te maken. Het bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van GATE.

De oppervlakte van de geplande stedenbouwkundige vergunning overschrijdt de drempelwaarden die opgenomen zijn in het Onroerenderfgoeddecreet. Het projectgebied bevindt zich overigens niet in een vastgestelde archeologische zone, een beschermde archeologische site of binnen gebieden waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt [GGA]. Hierdoor moet een archeologienota worden opgesteld.

De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd digitaal opgemaakt middels Office- en Adobe-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. In die GIS werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op www.geopunt.be, www.dov.vlaanderen.be, www.geo.onroerenderfgoed.be, www.cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]¹. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

¹ De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen. De aan- of afwezigheid van archeologische sporen dient met verder archeologisch onderzoek vastgesteld te worden.

1.2 Assessment

Dit bureauonderzoek plaatst het projectgebied binnen een landschappelijk en archeologisch kader, waarbij rekening gehouden wordt met het ontwerpplan van de toekomstige bouwwerken. Deze studie dient als voorbereiding van een eventueel vervolgonderzoek, waar rekening kan worden gehouden met de geplande grondwerken, of de reeds gekende archeologische, geologische en bodemkundige fenomenen. Daarnaast helpt de voorbereiding mee tot het opstellen van een [mogelijke] archeologische verwachting per zone waarmee zowel tijdens toekomstige bouwwerken, als tijdens de uitvoering van het vervolgonderzoek rekening gehouden wordt. Door raadpleging van de CAI [Centraal Archeologische Inventaris] en archeologische literatuur wordt ten slotte ook nagegaan in hoeverre gekende vindplaatsen aanwezig zijn in de nabijheid van het onderzoeksgebied.

Deze studie maakt gebruik van verscheidene datasets. Uitgangspunt is het ontwerpplan met informatie over de toekomstige grondwerken, verkregen van de initiatiefnemer. Deze informatie wordt vervolgens geprojecteerd op de bodemkundige en geologische kaart. Vervolgens worden de historische kaarten als de archeologische inventaris onder de loep genomen om de gekende archeologische sites in en nabij het projectgebied te registreren.

1.2.1 Landschappelijke situering

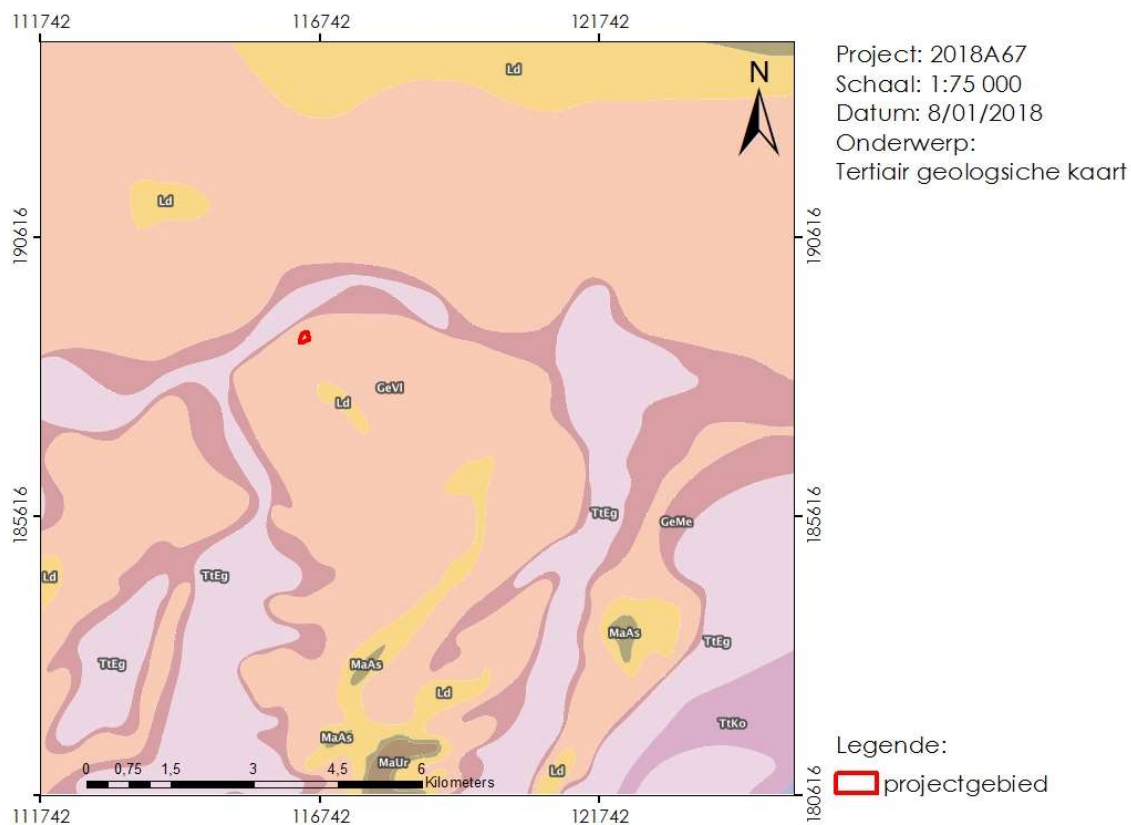
Het onderzoeksgebied situeert zich in de Wegvoeringstraat te Wetteren, op een terrein vlak naast de schelde. Het gebied bevindt zich in de zandstreek (fig.1).

Het **tertiaire niveau** dateert uit het Vroeg-Eoceen. Het projectgebied bevindt zich ter hoogte van de formatie van Gent-Brugge (fig. 12). Het projectgebied zelf bevindt zich boven het lid van Vlierzele (GeVI) bestaande uit groen tot grijsgroen fijn zand, soms kleihoudend en met plaatselijk dunne zandsteenbankjes.

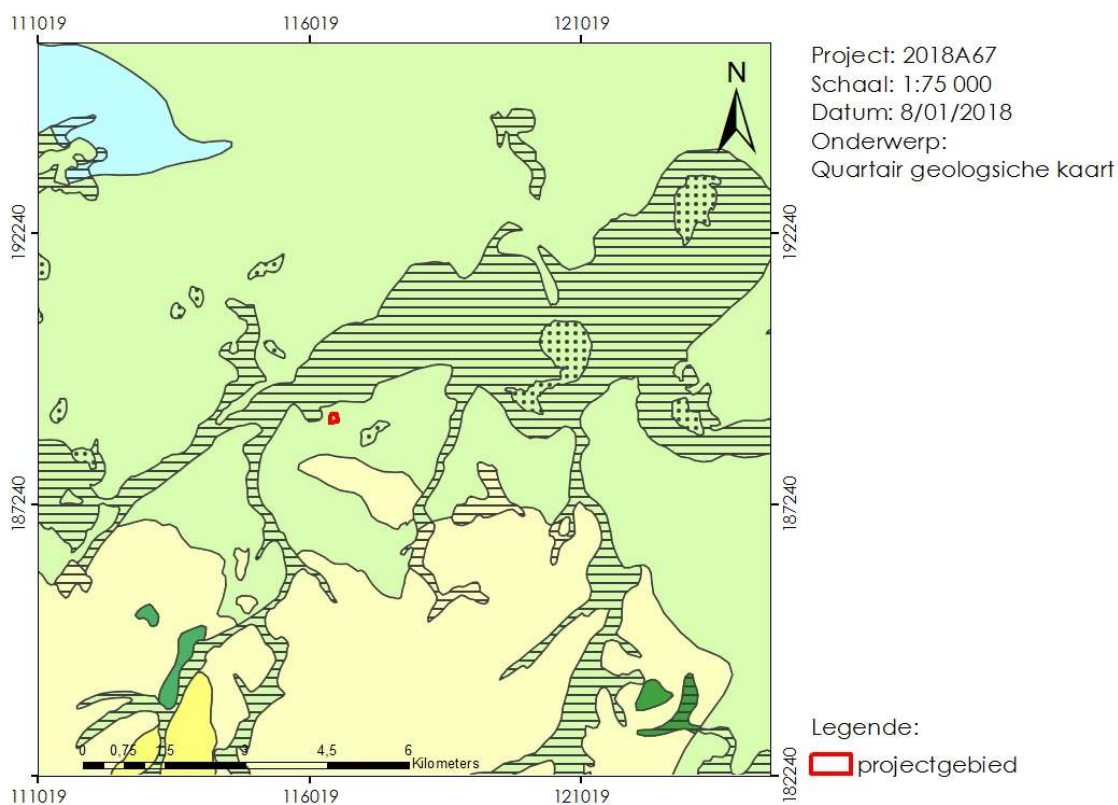
De samengestelde **quartaire geologische** kaart van Vlaanderen (fig. 13), situeert het projectgebied ter hoogte van profieltype 3. Dit profieltype kenmerkt zich door de afwezigheid van holocene afzettingen boven de pleistocene sequentie die bestaat uit eolische afzettingen uit het Weichseliaan (mogelijks ontbrekend) boven fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. Vlakbij bevindt zich type 3a waar in het Holoceen fluviatiele afzettingen plaatsvinden. Rond het projectgebied zijn dit de gronden vlak bij de Schelde.

De **bodem** van het projectgebied bestaat staat gekarakteriseerd als antropogene bebouwde bodem (fig. 14-15). Ondanks deze classificatie is het mogelijk dat kleine delen van het terrein onbebouwd gebleven zijn, wat hier mogelijks het geval is (zie historisch-cartografische situering). De omliggende gronden zijn voornamelijk droge zandgronden en matig droge varianten tussen zand en leem. Rond de Schelde bevinden zich natte en zeer natte kleigronden. Het projectgebied bevindt zich dus vermoedelijk net buiten de alluviale vlakke van de Schelde.

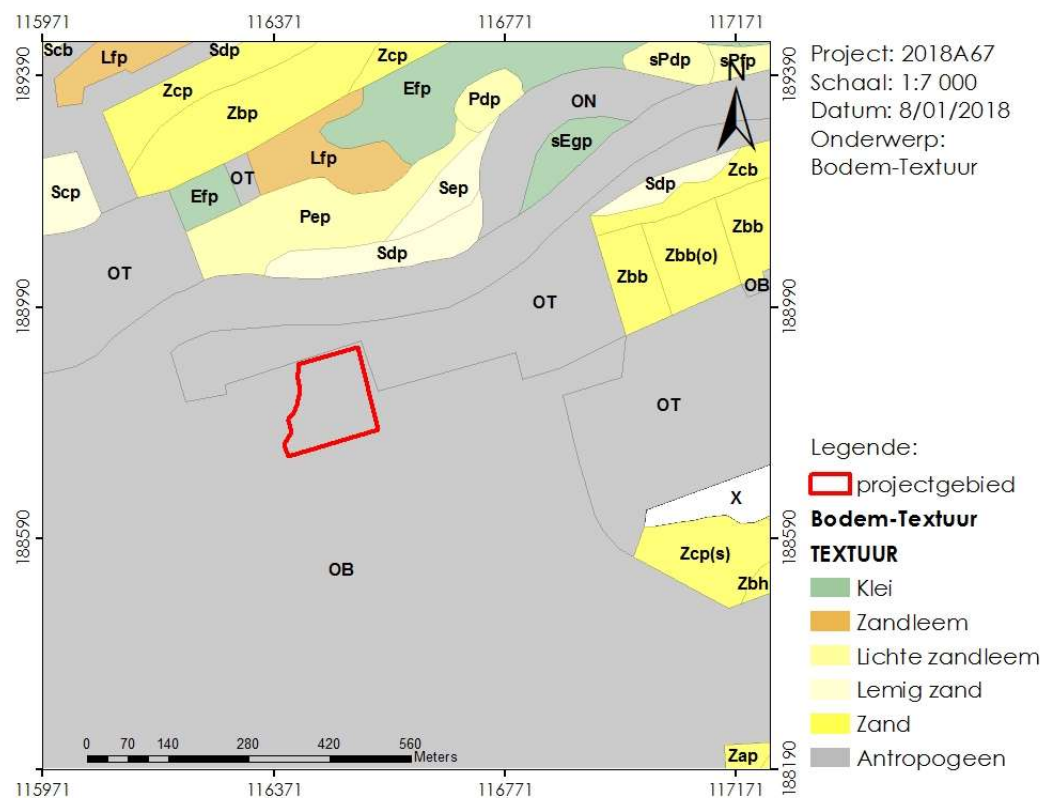
Voor wat betreft de **topografie** zijn we aangewezen op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II (DHM VII – 1m resolutie). Als we het afgeleid digitaal terreinmodel (DTM) op ruimere schaal bekijken dan komt duidelijk tot uiting dat het projectgebied zich bevindt in een overgangszone tussen laaggelegen gronden ten noorden van de schelde en een hoger gelegen zone met duidelijke reliëfverschillen ten zuiden van de schelde en ter hoogte van het projectgebied (fig. 16). Op lokale schaal ligt het projectgebied op de rand van de Scheldevallei en de hoger gelegen delen in het zuiden (fig. 17). Deze positie in het landschap zorgt voor een uitgesproken hoogteverschil (>10m) en microreliëf. De TAW-waarde ter hoogte van het projectgebied schommelt tussen +5,4 (noorden) en +16,7 m TAW (zuidwesten). Bij de bouw van de nieuwe schoolvleugel werd duidelijk rekening gehouden met dit hoogteverschil (zie beschrijving van de werken).

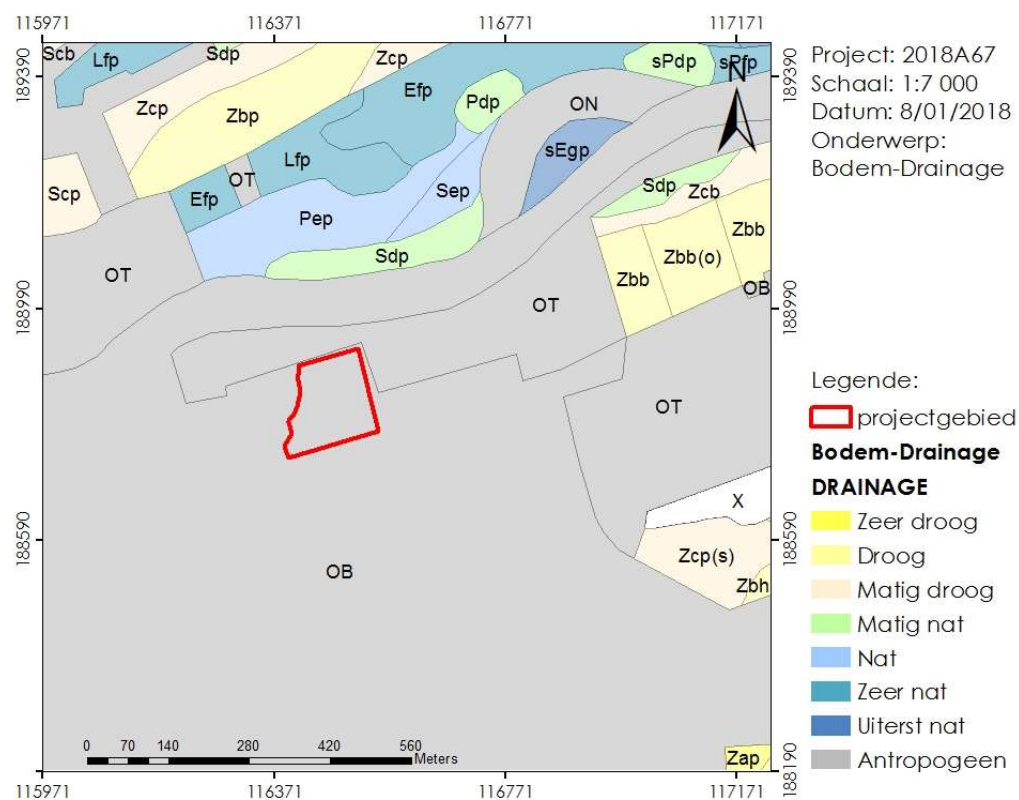
Figuur 12: Uitsnede uit de tertiair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© DOV).

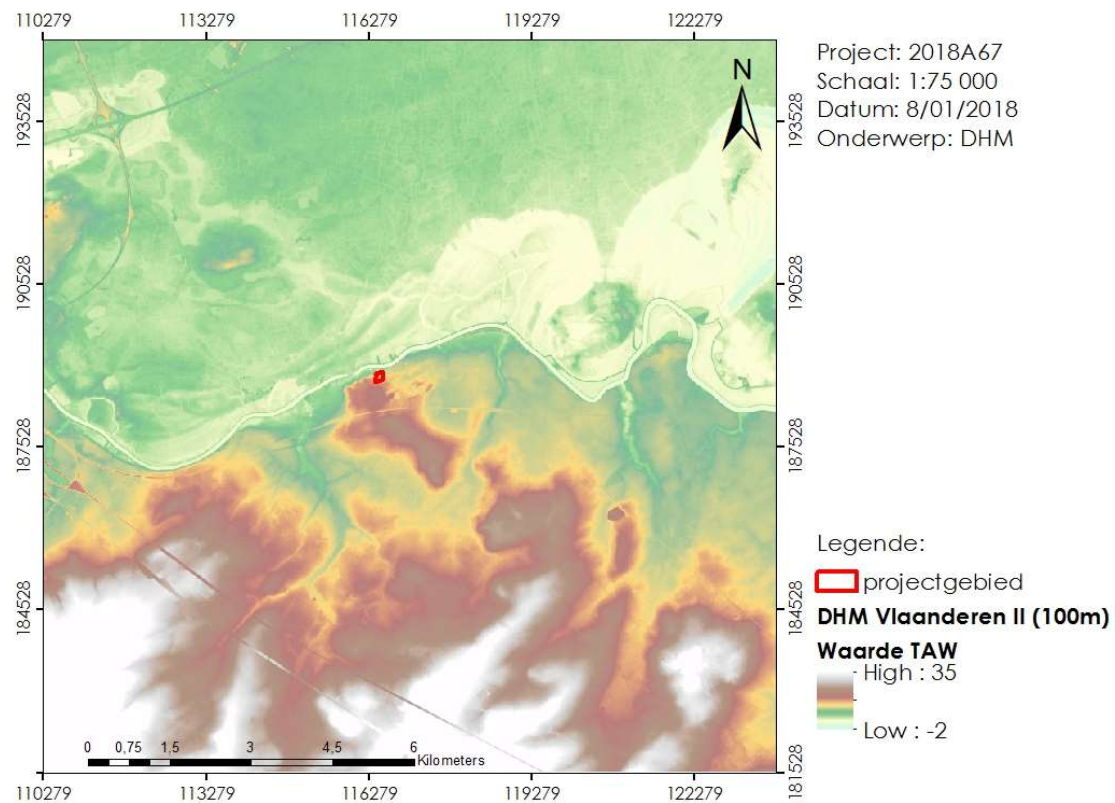
Figuur 13: Uitsnede quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© DOV)

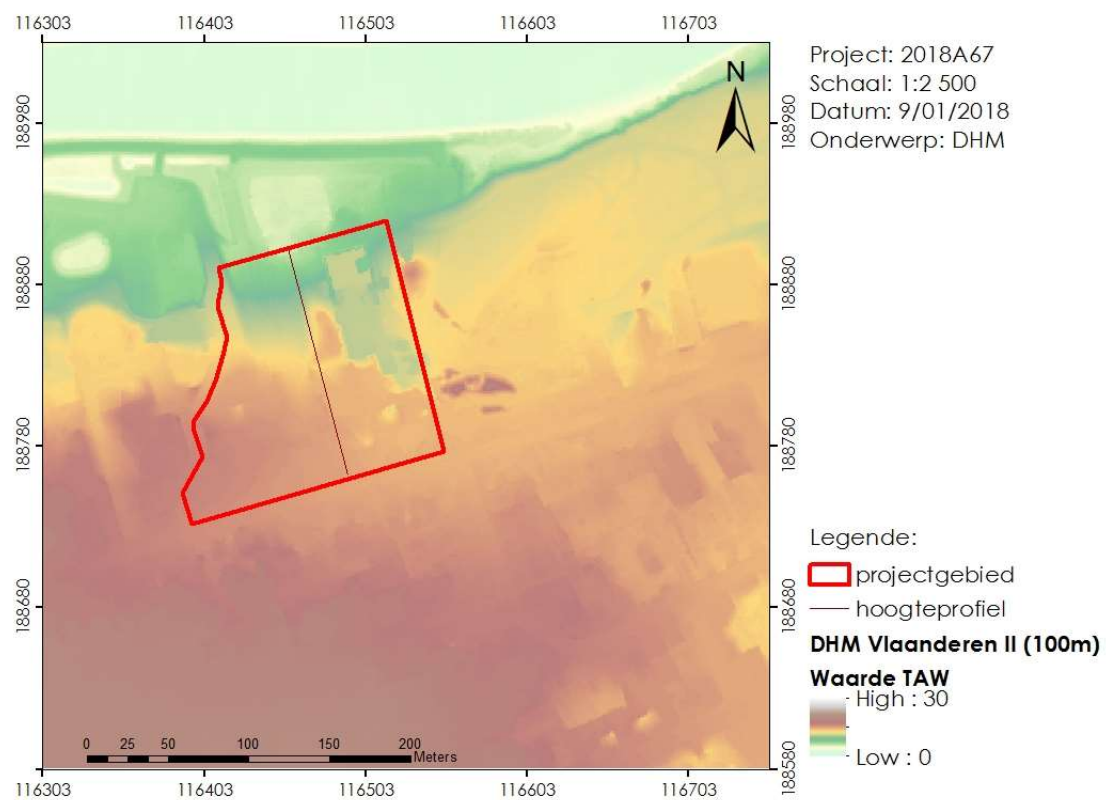
Figuur 14: Uitsnede bodemtextuurkaart ter hoogte van het projectgebied (© DOV).

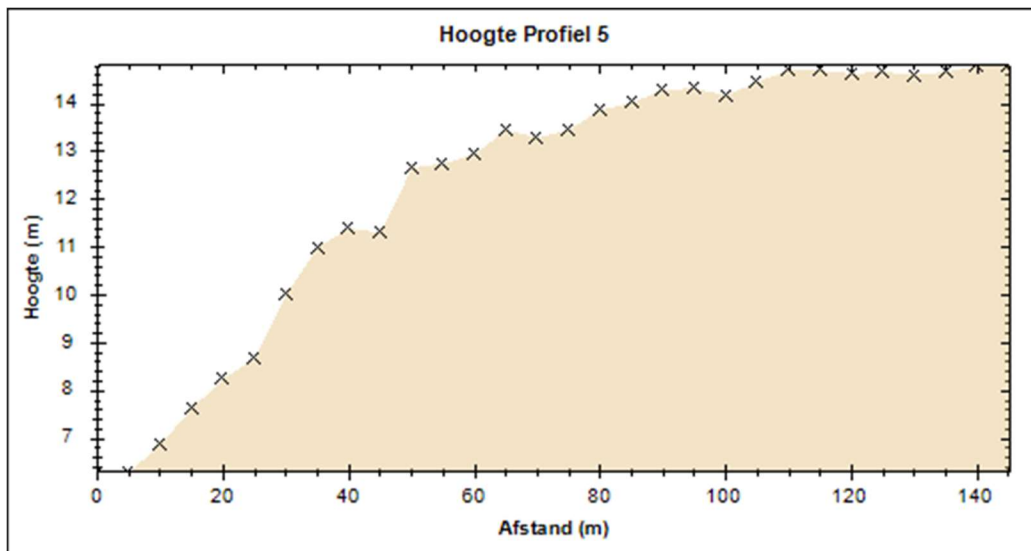
Figuur 15: Uitsnede bodemdrainagekaart ter hoogte van het studiegebied (© DOV).

Figuur 16: Uitsnede DTM (macroschaal) met aanduiding van het projectgebied (© GDI Vlaanderen).

Figuur 17: Detail DTM ter hoogte van het projectgebied en omgeving + aanduiding plaats hoogteprofiel (© GDI Vlaanderen)

Figuur 18: hoogteprofiel van NNW naar ZZO doorheen het projectgebied.

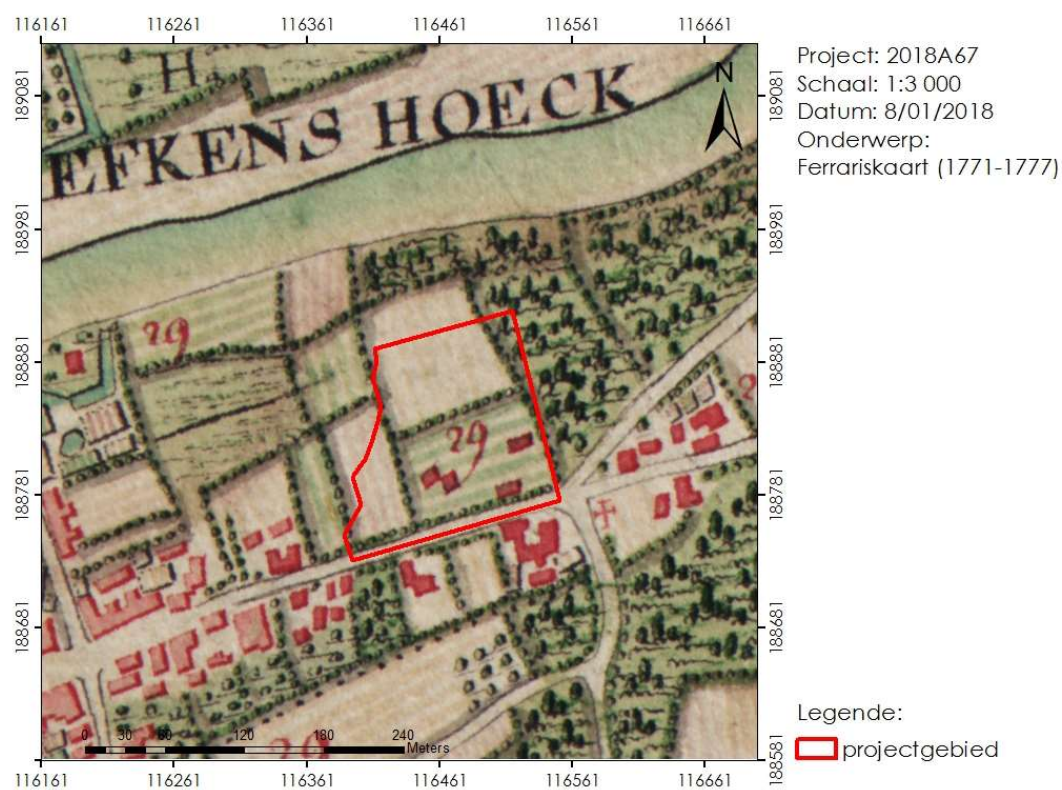
1.2.2 Historisch cartografische situering

Wetteren wordt voor het eerst vermeld in een tekst van *Nodkerus*, bisschop van Luik, als de naam van een dorp. De naam van dit dorp is Germaans van oorsprong en staat voor scherpe zandige heuvelrug, wat duidelijk verwijst naar de inplanting van het dorp in het landschap.

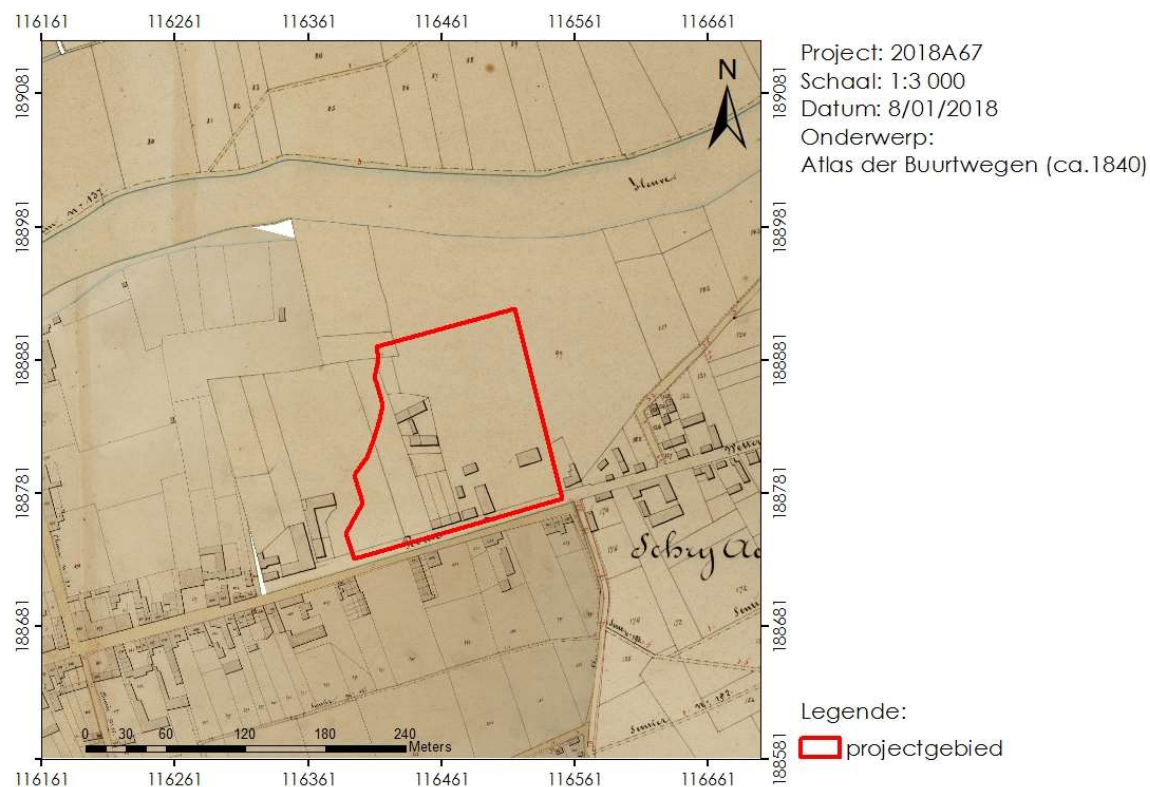
De oudste kaart die voor het projectgebied aangetroffen werd, is de Villaretkaart (1745-1748). Hierop is te zien hoe een weg aan de oostelijke zijde van het projectgebied is ingepland samen met enkele huizen in de noordoostelijke hoek (fig. 19). Dit verandert op de Ferrariskaart (1771-1777), waar de bovengenoemde weg duidelijk verdwenen is en de bewoning gesitueerd wordt in het centrum van het projectgebied (fig. 20). De atlas der buurtwegen (ca. 1840) toont ongeveer hetzelfde beeld met bewoning in het centrum, al lijken er stilaan meer woningen te worden ingepland die verband houden met het kasteel Vilain XIII en het klooster (fig.21). De Popp-kaart (1842-1879) en de topografische kaart Vandermaelen (1846-1854) bevestigen dit beeld (fig.22-23), al is op deze eerste ook een hospitaal zichtbaar op de westelijke grens van het projectgebied (het kloosterdomein) dat niet op de andere kaarten wordt vermeld. De eerste orthofoto uit 1971 toont het projectgebied met ongeveer dezelfde inrichting als nu het geval is en een grotendeels onbebouwde noordelijke zone (fig.24). De meeste gebouwen op het projectgebied dateren aldus uit de periode tussen 1870-1970 en behoren tot verschillende bouwfasen van het klooster en het daaropvolgende Sint-Jozefinstituut. Op de orthofoto's uit 1979-1990, 2000-2003, 2005-2007, 2008-2011 en 2012 is geen verandering waar te nemen (fig. 25-29). Pas in 2013 werd aan de oostelijke zijde van het projectgebied een nieuw gebouw neergezet (fig.30). Het centrale noordelijke deel, waar de toekomstige schoolvleugel wordt ingeplant, bleef grotendeels gevrijwaard van bouwactiviteiten.

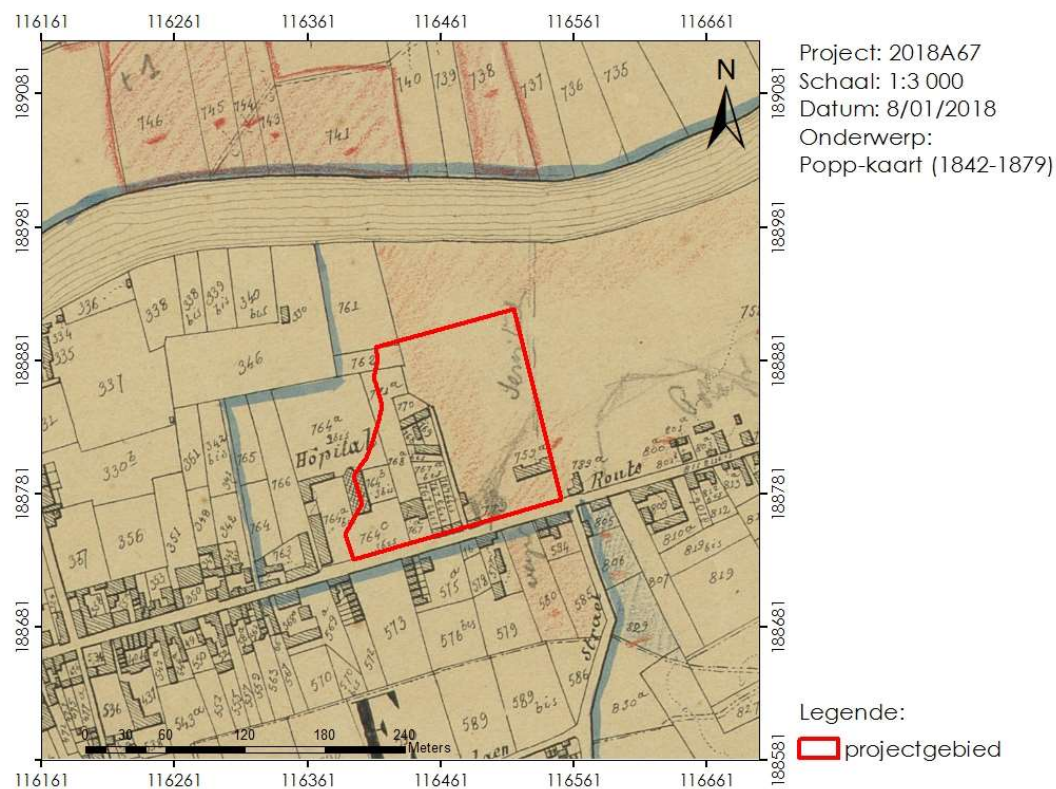
Figuur 19: Uitsnede van de Villaretkaart (1745-1748) met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt).

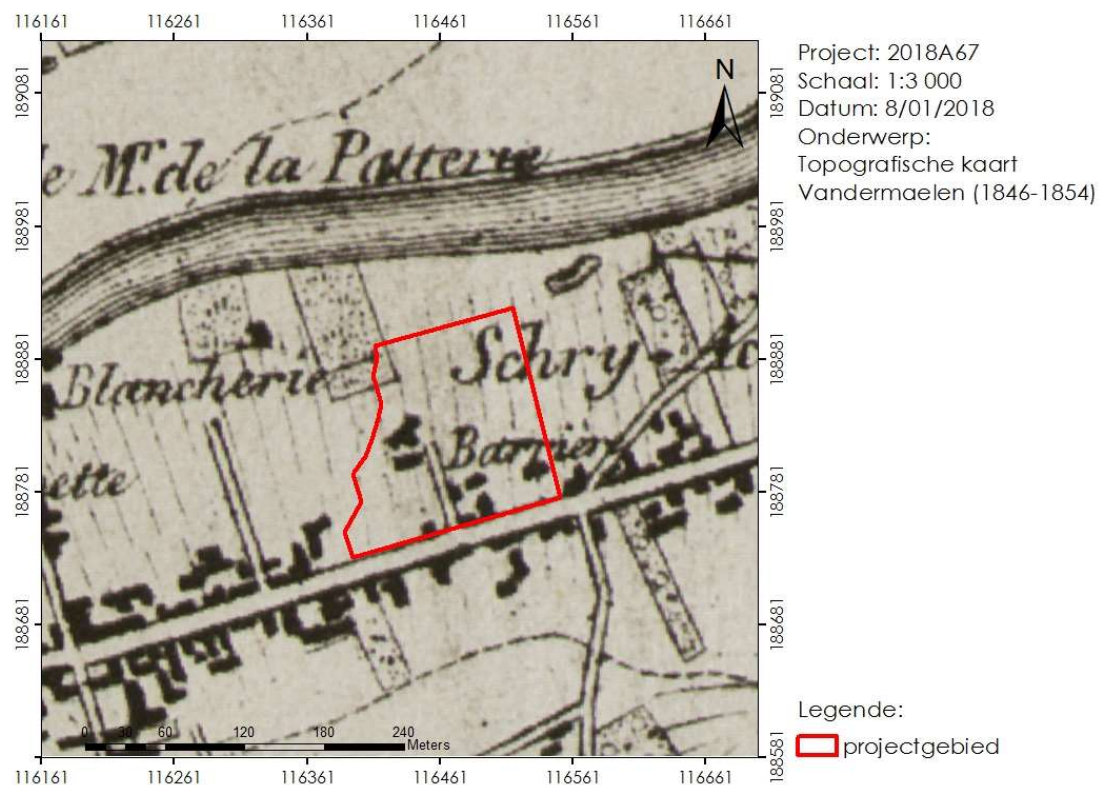
Figuur 20: Uitsnede van de Ferrariskaart (1771-1777) met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt).

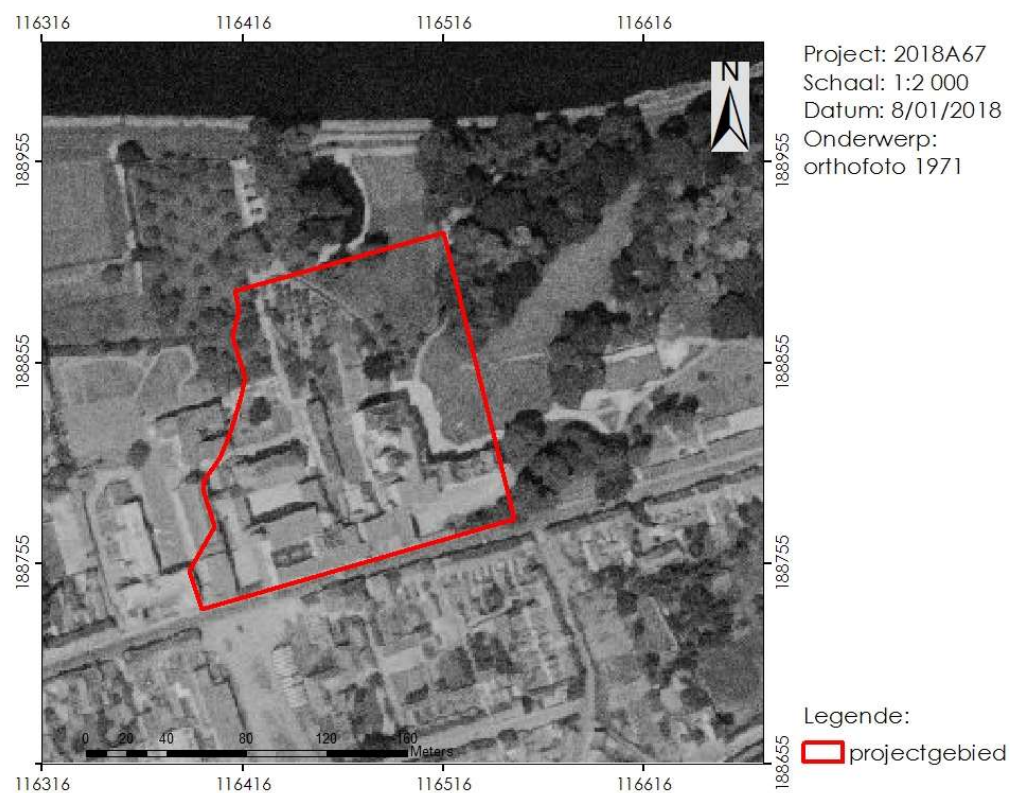
Figuur 21: Uitsnede van de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt).

Figuur 22: Uitsnede midden 19de eeuwse kadasterkaart van Popp ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).

Figuur 23: Uitsnede midden 19de eeuwse topografische kaart van Vandermaelen ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).

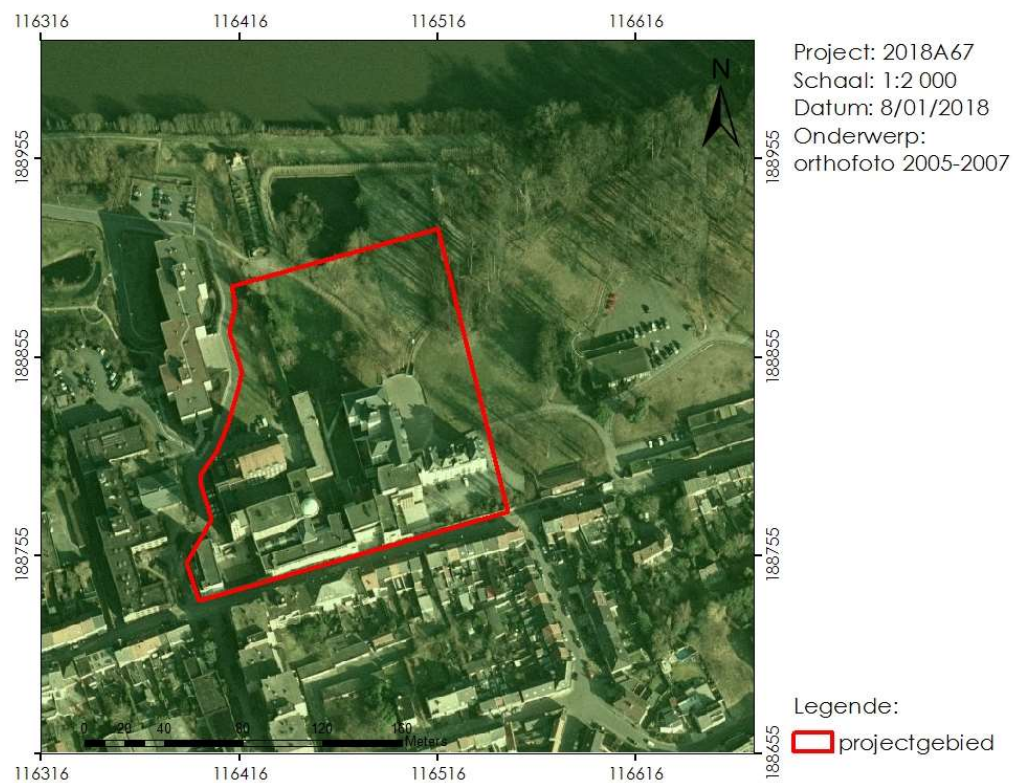
Figuur 24: Orthofoto uit 1971 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).

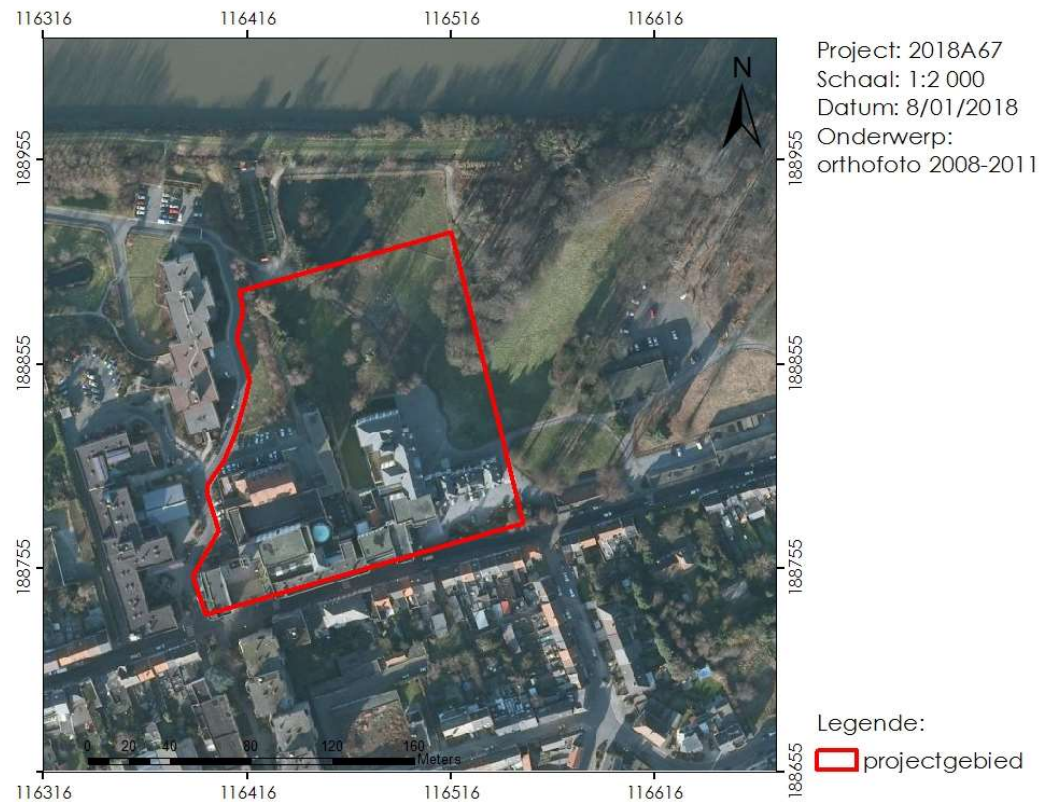
Figuur 25: Orthofoto genomen in de periode 1979-1990 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).

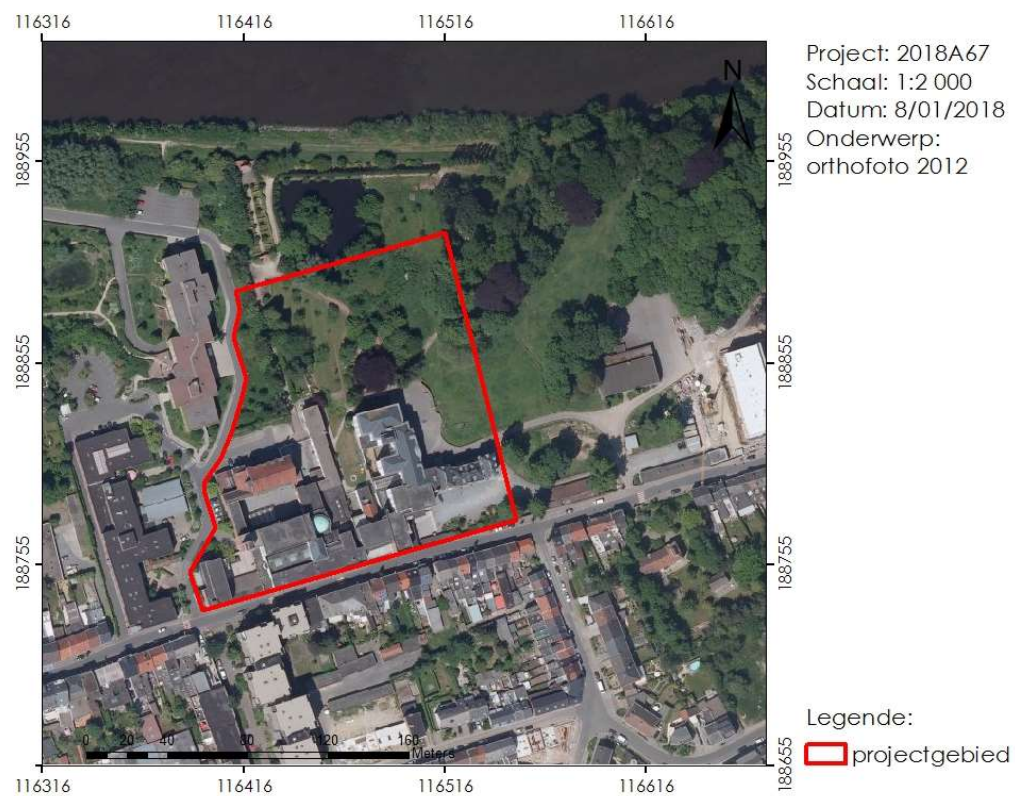
Figuur 26: Orthofoto genomen in de periode 2000-2003 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).

Figuur 27: Orthofoto genomen in de periode 2005-2007 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).

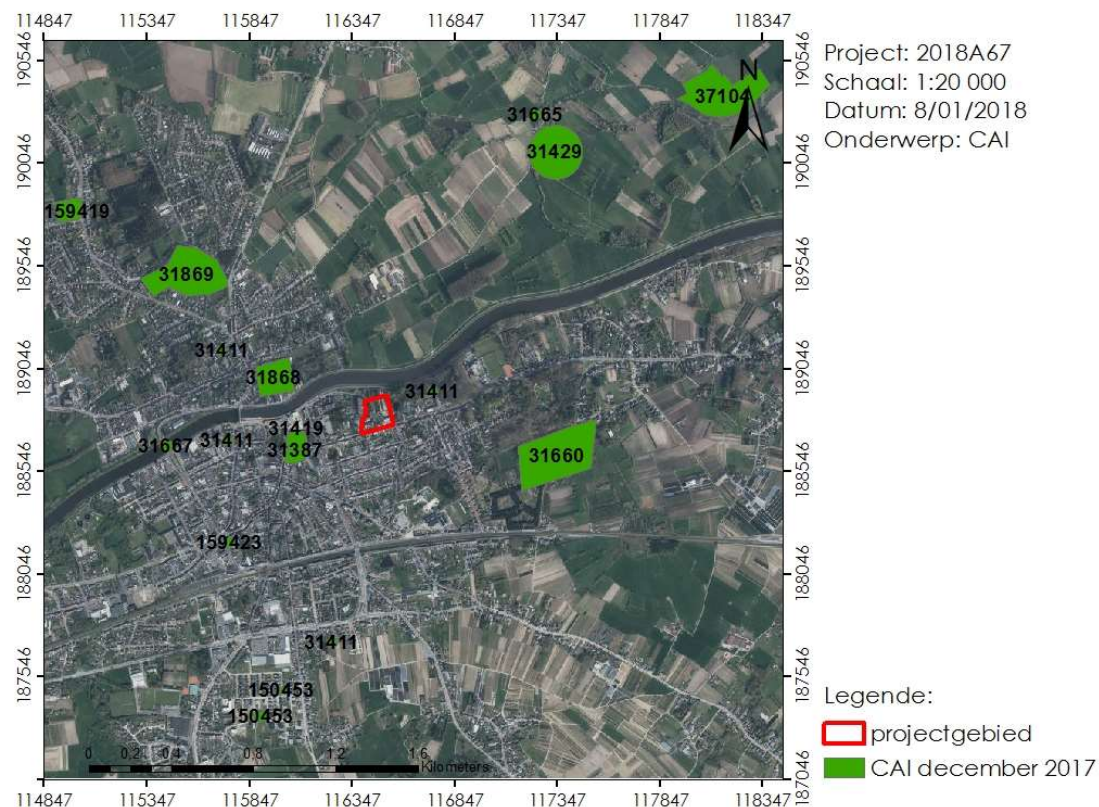
Figuur 28: Orthofoto genomen in de periode 2008-2011 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).

Figuur 29: Orthofoto uit 2012 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).

Figuur 30: Orthofoto uit 2013 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).

Figuur 31: Projectie CAI-locaties in omgeving van het projectgebied t.o.v. een recente orthofoto (© CAI en Geopunt).

1.2.3 Archeologische situering

De CAI vermeldt **geen archeologische waarnemingen binnen het projectgebied**. Maar in de **nabije omgeving** zijn enkele waarnemingen aangetroffen (fig.31).

Het gaat vaak over oudere toevalsvondsten uit verscheidene perioden. Op minstens 4 plaatsen zouden tussen 1960 en 1985 paleolithische mammoetbeenderen gevonden zijn (CAI-ID 31411) (Bauwens-Lesenne 1962, Daem 1982, Melkebeek 1984). Deze vermelding in de CAI verwijst ook naar de vondst van meerdere lithische artefacten. Ook in het speelbos zouden meerdere lithische artefacten aangetroffen zijn en wordt een zone met prehistorische bewoning en begraving gesuggereerd (CAI-ID 31660). Nog in de jaren 1980 werd aan een oude Schelde-meander een neolithische gepolijste bijl gevonden (CAI-ID 31665) (De Landtsheer 1982). In de buurt van de Sint-Gertrudiskerk zijn in de eerste helft van de 20ste eeuw enkele onversierde lanspunten uit de Bronstijd aan het licht gekomen (CAI-ID 31419) (Bauwens-Lesenne 1962, Melkebeek 1984). Nabij een oude Schelde-arm werd in 1891 een Romeinse stèle uit witte steen aangetroffen (CAI-ID 31429) (Daem 1982, Melkebeek 1985, Melkebeek 1986). En bij de aanleg van een nieuwe brug over de Schelde in 1953 werd een middeleeuwse houten dierenkop gevonden, mogelijk boegversiering van een schip uit de 9de eeuw (CAI-ID 31667) (Bauwens-Lesenne 1962, Melkebeek 1985). Bij graafwerken in de jaren 1920 werden onder het huidige marktplein resten aangetroffen van de oude middeleeuwse kerk die gebouwd werd in de 12de eeuw (CAI-ID 31387) (Daem 1994). De kerk werd verbouwd in de 15de eeuw en hersteld na een zware brand in de 17de eeuw. In 1868 werd deze kerk afgebroken en vervangen door de huidige Sint-Gertrudiskerk.

Daarnaast zijn ook enkele gebouwen (post-middeleeuwen of recenter) afgebakend aan de hand van historische kaarten. De kaart van Ferraris duidt twee sites met walgracht aan die vermoedelijk hun oorsprong kennen op het einde van de late middeleeuwen (CAI-ID 159419, 159423). De popp-kaart vermeld dan weer twee versterkte kastelen of Château's (CAI-ID 31868, 31869).

Slechts twee meldingen zijn het resultaat van archeologische prospectie. Tijdens een veldprospectie in 1981 werden sporen van bedijking uit de 18de eeuw aangetroffen (CAI-ID 37104) (De Landtsheer 1981). Een recent proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in 2007 leverde enkele losse kuilen uit de Bronstijd en grachten, greppels en kuilen uit de Romeinse tijd op (CAI-ID 150453) (Pede & Van De Vijver 2008a, b).

1.2.4 Interpretatie – datering onderzoeksgebied

In het projectgebied werd nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Toch tonen meerdere losse vondsten en prospecties het archeologisch potentieel van het gebied.

In de omgeving werden zowel in de Scheldevallei als op de hoger gelegen zandduinen reeds meerdere prehistorische objecten aangetroffen uit paleolithicum en neolithicum. De nabijheid van de riviervallei in combinatie met een droge, hoge zandrug die bewoning toelaat, vormt een ideale trekpleister voor de aanwezigheid van prehistorische jagers en jagers-verzamelaars.

Maar ook later in de bronstijd en de Romeinse tijd had dit landschap een zekere aantrekkingskracht voor de mens. Ook hier leveren enkele losse vondsten en recent proefsleuvenonderzoek bewijs voor de potentiële aanwezigheid van sporen uit deze perioden in het projectgebied. Als laatste kunnen ook landelijke bewoningssporen uit de middeleeuwen aangetroffen worden.

1.2.5 Archeologische verwachting - bureaustudie

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het projectgebied potentieel heeft voor de aanwezigheid van vindplaatsen daterend vanaf het paleolithicum. De landschappelijke ligging van het onderzoeksgebied op de rand van de Schelde-vallei en de hoger gelegen zandduin in het zuiden, is gunstig voor het ontdekken van prehistorische vondsten en sporen. Het mag dan ook niet verbazen dat in het verleden reeds meerdere toevalsvondsten uit deze periode in de nabijheid van het projectgebied werden aangetroffen.

Ondanks de classificatie van de bodem als bebouwde zone, vindt het meest ingrijpende werk nl. de bouw van de nieuwe schoolvleugel plaats op een zone die volgens het bureauonderzoek onbebouwd is en dit ook in het recente verleden steeds was. Deze zone van ca. 1500m² dient daarom zeker verder onderzocht te worden. In eerste instantie zullen landschappelijke boringen uitgevoerd worden. Indien hieruit blijkt dat de er potentieel is voor de bewaring van prehistorische sites, zullen ook archeologische boringen nodig zijn om dit potentieel verder te verkennen.

Naast een potentieel voor prehistorische resten, kent het projectgebied ook een potentieel voor landelijke bewoningssporen uit de metaaltijden, Romeinse tijd en middeleeuwen. Indien uit de landschappelijke boringen blijkt dat er potentieel is voor de bewaring van dit soort sporen, zal een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem op basis van proefsleuven noodzakelijk zijn.

Bibliografie

Literatuur:

Bauwens-Lesenne M., 1962. Bibliografisch repertorium der oudheidkundige vondsten in Oost-Vlaanderen: vanaf de vroegste tijden tot aan de Noormannen, *Oudheidkundige repertoria II*, Brussel.

Daem M., 1982. Wetterens oudste geschiedenis, *Tijdschrift voor Heemkunde en Geschiedenis*, XXIX, 1, pp. 5-10.

Daem M., 1994. Bouwgeschiedenis en reconstructie van de voormalige Sint-Gertrudiskerk te Wetteren, *Gedenkschriften van de Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde, jaarboek 1993, 4de reeks, deel 12*, pp. 59-106.

De Landtsheer K., 1981. Bijdrage tot het Archeologisch onderzoek van de gemeente Kalken (Laarne) (O.-VI.). *Prospektie, analyse, synthese. Bijlage 1*.

De Landtsheer K., 1982. Wetteren (O.-VI.): fragment van een gepolijst vuursteenbijltje, in: *Archeologie 1982/1*, p. 20.

Melkebeek D., 1984. Geschiedenis van Wetteren, geschiedenis van Wetteren van de vroegste tijden tot 980AD, *Tijdschrift voor Heemkunde en Geschiedenis*, XXXI, 1, pp. 13-20.

Melkebeek D., 1985. Geschiedenis van Wetteren, geschiedenis van Wetteren van de vroegste tijden tot 980AD, *Tijdschrift voor Heemkunde en Geschiedenis*, XXXII, 2, pp. 4-9.

Melkebeek D., 1986. De Herculesstèle van Wetteren, *Tijdschrift voor Heemkunde en Geschiedenis*, XXXIII, 4, pp. 8-12.

Pede P. & Van de Vijver M., 2008a. Resten van Romeinse aanwezigheid: preventief archeologisch onderzoek langs de Diepenbroekstraat te Wetteren (O.-VI.), in: *Romeinendag 19-04-2008*, pp. 107-110.

Pede R. & Van de Vijver M., 2008b. Twee kuilen uit de late bronstijd/vroege ijzertijd te Wetteren (provincie Oost-Vlaanderen, België), in: *Lunula 16*, pp. 49-52

Collecties:

/

Kaartmateriaal:

Villaretkaart (1745-1748).

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris (1771-1778) kaartblad 75-76.

Topografische kaart Atlas der Buurtwegen (1840).

Popp-kaart (1842-1879).

Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854).

Digitale bronnen:

www.geopunt.be

www.cai.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

Bijlage

Figurenlijst:

Figuur 1: Lokalisering Wetteren t.o.v. provinciegrenzen (archeoregio's).....	2
Figuur 2: Lokalisatie projectgebied t.o.v. de topografische kaart.....	2
Figuur 3: projectie van het projectgebied op een recente (2016) orthofoto (© GDI Vlaanderen).	3
Figuur 4: Projectie projectgebied t.o.v. het GRB-bestand (© Geopunt).....	3
Figuur 5: werkzaamheden aan de huidige bebouwing op een recente orthofoto (© GDI Vlaanderen).	6
Figuur 6: nieuwe aanleg van de school op een recente orthofoto (© GDI Vlaanderen).....	6
Figuur 7: bestaand reliëfverschil ter hoogte van de noordelijke helft van het nieuwe schoolgebouw (©Architectenbureau Leyman).....	7
Figuur 8: nieuw reliëfverschil ter hoogte van de noordelijke helft van het nieuwe schoolgebouw (©Architectenbureau Leyman)	8
Figuur 9: bestaande inplanting van het schoolterrein (©Architectenbureau Leyman).....	9
Figuur 10: nieuwe inplanting van het schoolterrein (©Architectenbureau Leyman).....	10
Figuur 11: overlap te slopen gebouwen en aan te leggen nieuwbouw en groenaanleg op een recente orthofoto ((© GDI Vlaanderen).	11
Figuur 12: Uitsnede uit de tertiair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© DOV).	13
Figuur 13: Uitsnede quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© DOV)	13
Figuur 14: Uitsnede bodemtextuurkaart ter hoogte van het projectgebied (© DOV).	14
Figuur 15: Uitsnede bodemdrainagekaart ter hoogte van het studiegebied (© DOV).....	14
Figuur 16: Uitsnede DTM (macroschaal) met aanduiding van het projectgebied (© GDI Vlaanderen).	15
Figuur 17: Detail DTM ter hoogte van het projectgebied en omgeving + aanduiding plaats hoogteprofiel (© GDI Vlaanderen)	15
Figuur 18: hoogteprofiel van NNW naar ZZO doorheen het projectgebied.	16
Figuur 19: Uitsnede van de Villaretkaart (1745-1748) met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt).....	17
Figuur 20: Uitsnede van de Ferrariskaart (1771-1777) met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt).....	17
Figuur 21:Uitsnede van de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt).....	18
Figuur 22: Uitsnede midden 19de eeuwse kadasterkaart van Popp ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).....	18
Figuur 23: Uitsnede midden 19de eeuwse topografische kaart van Vandermalen ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).	19
Figuur 24: Orthofoto uit 1971 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).....	19
Figuur 25: Orthofoto genomen in de periode 1979-1990 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).....	20
Figuur 26: Orthofoto genomen in de periode 2000-2003 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).....	20
Figuur 27: Orthofoto genomen in de periode 2005-2007 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).....	21
Figuur 28: Orthofoto genomen in de periode 2008-2011 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).....	21
Figuur 29: Orthofoto uit 2012 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).....	22
Figuur 30: Orthofoto uit 2013 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).....	22
Figuur 31: Projectie CAI-locaties in omgeving van het projectgebied t.o.v. een recente orthofoto (© CAI en Geopunt).	23